

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นกระบวนการที่มีบทบาทสำคัญยิ่งในการพัฒนาสังคม ในปัจจุบันสังคมได้มีการเปลี่ยนแปลงและเจริญขึ้นอย่างมาก อันเนื่องมาจากความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เป็นอันมาก ฉะนั้นการพัฒนาบุคคลโดยกระบวนการศึกษา จึงนับว่าจำเป็นและสำคัญมากขึ้นตามไปด้วย ปัจจัยที่สำคัญอย่างหนึ่งของกระบวนการจัดการศึกษานั้นคือ หลักสูตร เพราะว่าหลักสูตรเปรียบเสมือนแผนงานหรือโครงการของสถานการศึกษาที่จะจัดการเรียนการสอน ไปสู่จุดมุ่งหมายปลายทาง ดังคำกล่าวที่ว่า "หลักสูตรเป็นเสมือนโครงการและแนวทางเพื่อนำการศึกษาไปสู่จุดมุ่งหมายปลายทาง" กรมการฝึกหัดครู (2520) สุมิตร คุณานุกร (2524) กล่าวถึงหลักสูตรสรุปได้ว่า "หลักสูตรเป็นโครงการของการปฏิบัติเพื่อให้ความมุ่งหมายทางการศึกษาบรรลุผลสำเร็จ และเป็นแนวทางที่จะนำความมุ่งหมายทางการศึกษาไปสู่ความสำเร็จ ดังนั้นในการจัดการศึกษาแต่ละระดับ แต่ละสาขา ต่างก็มีหลักสูตรเป็นสำคัญในกระบวนการเรียนการสอน" และ ไพฑูรย์ สินลาร์รัตน์ ได้กล่าวว่า "หลักสูตรจะเป็นตัวกำหนดว่าตลอดเวลาครั้งหนึ่งในชีวิตสถาบันอุดมศึกษาของนิสิตนักศึกษา นั้น เขาต้องเรียนรู้แค่ไหน และในตัวของสอนก็จะทราบว่าจะเนื้อหาและประสบการณ์อะไรที่ควรจะให้กับผู้เรียน" ไพฑูรย์ สินลาร์รัตน์ (2524) หลักสูตรทางการศึกษาในประเทศไทยยังมีปัญหาอยู่หลายประการ ดังที่ไพฑูรย์ สินลาร์รัตน์ (เรื่องเดียวกัน) ได้เสนอปัญหาหลักสูตรในระดับอุดมศึกษา สรุปสาระได้ดังนี้

1. หลักสูตรเป็นจำนวนมากขาดปรัชญาและความมุ่งหมายที่ชัดเจนต่อการปฏิบัติ ทำให้ผู้สอนและนิสิตนักศึกษาเกิดความสับสน
2. เนื้อหาหลักสูตรไม่เหมาะสมเป็นวิชาการมากเกินไป เฉพาะด้านมากเกินไป ไม่สัมพันธ์กับสังคม ไม่ครอบคลุมปัญหาใหม่ ๆ ของสังคม
3. การจัดหลักสูตรไม่เหมาะสมจัดเนื้อหาลักษณะที่เป็นขั้นตอนมากเกินไป ไม่ค่อยรับการเปลี่ยนแปลง เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือกเรียนน้อย และไม่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนตามความสามารถเฉพาะบุคคล

4. หลักสูตรและการสอนไม่สัมพันธ์กัน ผู้จัดทำหลักสูตรหรือคณะกรรมการการพัฒนาหลักสูตรมักดำเนินการปรับปรุงหลักสูตรไปเอง โดยเอกเทศ ผู้สอนก็สอนแต่ละวิชาที่ตนเองถนัด และสนใจ แต่ละวิชาไม่ประสานสัมพันธ์กัน อาจเกิดความซ้ำซ้อนในแต่ละวิชา ทำให้หลักสูตรไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร

5. ปัญหาเฉพาะแต่ละหลักสูตรวิชาชีพ แต่ละหลักสูตรต่างมีปัญหาเฉพาะแตกต่างกัน เช่น หลักสูตรวิชาชีพครู การฝึกฝนงานอาชีพยังมีน้อยเกินไป หลักสูตรวิศวกรรมศาสตร์ ยังขาดการฝึกฝนด้วยของจริง ขาดการฝึกฝนด้านมนุษยสัมพันธ์ และเทคนิคการบริหาร เป็นต้น

การที่จะสามารถทราบได้ว่า หลักสูตรอะไรมีปัญหา หลักสูตรใด สาขาใด มีปัญหาหรือมีประสิทธิภาพมากน้อยแค่ไหน และบรรลุวัตถุประสงค์มากน้อยแค่ไหนนั้น ผู้รับผิดชอบและผู้ที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรนั้น ควรจะได้ทำการประเมินผลหลักสูตรนั้นเป็นประจำ ทั้งนี้เพราะว่าการประเมินผลหลักสูตรนั้น นอกจากจะทำให้สามารถทราบถึงประสิทธิภาพของหลักสูตรแล้ว ยังทำให้ทราบว่าหลักสูตรนั้น ๆ มีปัญหา และควรจะได้แก้ไขปรับปรุงให้ดีขึ้นอย่างไร ดังเช่น วิชัย วงษ์ใหญ่ ได้กล่าวว่า "การประเมินหลักสูตรเป็นการพิจารณาเกี่ยวกับคุณค่าของหลักสูตร โดยใช้ผลจากการวัดในแง่มุมต่าง ๆ ของสิ่งที่ประเมิน เพื่อนำมาพิจารณาร่วมกันและสรุปว่า จะให้คุณค่าหลักสูตรที่พัฒนานั้นว่า เป็นอย่างไรมีคุณภาพดีหรือไม่เพียงใด หรือให้ผลตรงตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ มีส่วนใดต้องปรับปรุงแก้ไข วิชัย วงษ์ใหญ่ (2525)

หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาพลศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ซึ่งเป็นหลักสูตรที่กำหนดระยะเวลาเรียน 2 ปี ต่อจากประกาศนียบัตรการศึกษาระดับสูง ได้ดำเนินการเรียนการสอน มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2523 จนถึงปัจจุบันเป็นเวลา 9 ปี ผลิตบัณฑิตมาแล้ว 8 รุ่น รุ่นละประมาณ 60 คน จนกระทั่งมาถึงทุกวันนี้ยังไม่เคยได้มีการประเมินหลักสูตรดังกล่าวนี้เลย ว่าหลักสูตรมีประสิทธิภาพสามารถผลิตบัณฑิตได้ตามความมุ่งหมายที่วางไว้หรือมีข้อดีข้อเสียควรที่จะแก้ไขปรับปรุงอย่างไร ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นอาจารย์ในสถาบันแห่งนี้และเป็นผู้ร่วมรับผิดชอบหลักสูตรนี้ด้วยคนหนึ่ง จึงมีความประสงค์ที่จะประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาพลศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น เพื่อจะได้เป็นข้อมูลที่จะได้พิจารณาปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อจะประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาพลศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ในด้านต่อไปนี้

1. ด้านตัวหลักสูตร เกี่ยวกับจุดมุ่งหมาย โครงสร้าง และเนื้อหาของหลักสูตร
2. ด้านปัจจัยเบื้องต้น เกี่ยวกับอุปกรณ์การเรียนการสอน ตำรา และสถานที่เรียน
3. ด้านการนำหลักสูตรไปใช้ เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล
4. ด้านผลิตผลเกี่ยวกับประสิทธิภาพของบัณฑิต

สมมติฐานของการวิจัย

เนื่องจากประสิทธิภาพของหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาพลศึกษา เป็นหลักสูตร 2 ปี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ซึ่งได้มีใช้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2523 ได้ผลิตบัณฑิตจำนวน 8 รุ่นแล้วนั้น ได้บรรลุผลมากน้อยแค่ไหนนั้น ย่อมขึ้นกับปัจจัยหลายอย่าง หลายประการ เริ่มตั้งแต่โครงสร้างของหลักสูตร ความมุ่งหมายของหลักสูตร เนื้อหาของหลักสูตร จนกระทั่งการประเมินหลักสูตร ฉะนั้นการใช้หลักสูตรนี้เป็นเวลา 8 ปี แล้วย่อมจะสามารถประเมินถึงจุดดีจุดอ่อนของหลักสูตรนี้ได้

ขอบเขตของการวิจัย

การประเมินผลครั้งนี้ จะประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาพลศึกษา หลักสูตร 2 ปี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น โดยประเมินหลักสูตรในด้านต่อไปนี้

1. ด้านตัวหลักสูตร หมายถึง จุดมุ่งหมาย โครงสร้าง และเนื้อหาสาระของหลักสูตร
2. ด้านปัจจัยเบื้องต้น หมายถึง อุปกรณ์การเรียนการสอน ตำราและสถานที่เรียน
3. ด้านการนำหลักสูตรไปใช้ หมายถึง การจัดการเรียนการสอน การวัดและการประเมินผล
4. ด้านผลิตผล หมายถึง บัณฑิต

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นเครื่องมือเก็บข้อมูลครั้งนี้ มีความแม่นยำ และมีความเชื่อถือได้ สามารถประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาพลศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
2. กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ตอบแบบสอบถามจะตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริง

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

1. หลักสูตร หมายถึง หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาพลศึกษา ซึ่งจัดการเรียนการสอนตลอดหลักสูตร 2 ปี โดยรับนักศึกษาที่จบจากวิทยาลัยพลศึกษา หรือวิทยาลัยครู ซึ่งมีวุฒิประกาศนียบัตรการศึกษาชั้นสูง เข้าทำการศึกษาในคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
2. อาจารย์ หมายถึง อาจารย์ผู้สอนวิชาพลศึกษา ตามหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาพลศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
3. นักศึกษา หมายถึง นักศึกษาปีสุดท้ายของหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาพลศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
4. บัณฑิต หมายถึง ผู้ที่จบหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาพลศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
5. ผู้บังคับบัญชา หมายถึง หัวหน้าหมวดพลานามัย ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ หรือผู้อำนวยการโรงเรียนที่บัณฑิตไปปฏิบัติงานอยู่หรือที่นักศึกษาสาขาพลศึกษาไปฝึกสอน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

ทำให้ทราบผลของการใช้หลักสูตร เพื่อจะได้เป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไข เพื่อพัฒนาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาพลศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น